

Lemsteraakjacht De Onrust 100 jaar

Lemsteraak De Onrust is een mazzelkont, schrijft Elisabeth Spits, conservator van Het Scheepvaartmuseum. In het 100-jarig bestaan van de aak werd er altijd goed voor gezorgd. Door haar eigen ouders, maar ook door de huidige eigenaren, die een grote restauratie uitvoerden. Door: Elisabeth Spits

Wil je gezond oud worden dan moet je een beetje mazzel hebben, goed op jezelf passen en hopen dat anderen ook goed op jou passen. *De Onrust* is zo'n mazzelkont: in 100 jaar waren er slechts drie eigenaren, die bovendien alle drie het schip gekoesterd en vertroeteld hebben. W.H. de Vos liet het schip in 1915 bouwen bij de Gebr. De Boer te Lemmer. In 1958 ruilden mijn ouders het Fries Jacht *Roeland* (nu in de goede handen van Reinier van der Post)

Doorgeroest op de rand van de betonballast

in voor *De Onrust*. Vervolgens nam de familie Van Dorp het stokje in 1991 over. Geen van de eigenaren had de behoefte het in- of exterieur drastisch te moderniseren. Wel zijn er de afgelopen 50 jaar aanpassingen gedaan die het gebruiksgemak en

het comfort hebben verbeterd. Tijdens de periode Spits was de kombuis - traditioneel voorin - al naar de kajuit verhuisd. Ook de afgelopen twee decennia zijn er - vrijwel onzichtbaar - kleine dingen als een hydrofoor, heteluchtkachel, gps en stuurautomaat aangebracht. Ook niet zichtbaar, maar veel ingrijpender en bovendien noodzakelijk voor het behoud, waren een aantal restauraties van het staalwerk, die uitgevoerd moesten worden om het schip op verantwoorde wijze te behouden.

Nieuw staal

Als een schip ouder wordt en mankementen begint te vertonen, kun je het casco rigoureus kaal halen om het opnieuw op te bouwen. Moeilijker is een zorgvuldig uitgevoerde restauratie waarbij stapje voor stapje slechte onderdelen uitgenomen en vernieuwd worden. 'Ons uitgangspunt is om te behouden en als het echt niet anders kan dan wordt het vernieuwd,' aldus Tietse van Dorp. Eerst is de gehele binnenbetimmering verwijderd. Vervolgens is de zeer roestig geworden bovenrand van de kajuit er rondom uitgesneden en is er nieuw staal ingezet. Daarna is de oude betimmering teruggebracht. Maar nog veel ingrijpender was de restauratie van de huid.

In 1915 was in het schip beton gestort als ballast, toen een gebruikelijke methode. Het meest kwetsbaar, dat wil zeggen, gevoelig voor roest, is de rand

Deels een nieuw vlak bij Jachtwerf Van Dam

waar het beton ophoudt. Ook bij *De Onrust* waren daar aan de buitenzijde de meeste dubbelingen aangebracht. Toen die verwijderd waren, kwam er een lange rij gaten te voorschijn op de betonrand. De algemene mening tegenwoordig is, dat je het beton helemaal moet verwijderen en door loodballast moet vervangen. Uit metingen bleek echter dat de rest van de scheepshuid - na bijna 100 jaar - in prima conditie was. Dus dat beton is zo slecht nog niet! Tietse legde mij uit wat ze gedaan hebben: 'Het roestige staal is eruit gesneden, het loszittende beton weggehaald tot op het gezonde staal en het vastzittende beton. Kapotte spanten zijn vervangen door nieuwe van precies de oorspronkelijke vormen en maat. Zo is het hele schip aan weerszijden telkens over een lengte van een spant of drie, vier behandeld. Binnen is de betonrand afgeschuind en bedekt met vloeibare polyurethaan, die elastisch blijft. Nu alle dubbelingen verwijderd zijn is de romp een eeuw later weer als nieuw.'

Er zijn niet zo gek veel schepen die zo weinig veranderingen hebben ondergaan als *De Onrust*. Nog altijd kun je je voorstellen hoe het schip er in de eerste helft van zijn leven uitzag.

BOEKJE OVER DE ONRUST

De Onrust 1915-2015, een bewogen eeuw, is de titel van het boekje door Elisabeth Spits. Uit stapels foto's en bergen verhalen zijn de meest typerende gekozen voor een terugblik. Drie generaties hebben het schip onderhouden, er stoer mee gezeild en er altijd veel plezier aan beleefd.

Bestellen? Stuur een e-mail met uw naam en adres aan: deonrust100@gmail.com en maak €17,50 over op: NL36ABNA 0458731633 t.n.v. T. A. van Dorp o.v.v. *De Onrust 1915-2015*. Het boekje wordt dan thuisgestuurd.